

Propovijed mons. Nikole Eterovića, nadbiskupa

(2 Sam 7, 4-5a. 12-14a. 16; Ps 89, 2-5. 27. 29; Mt 1, 18-24)

Karlovac, 17. listopada 2026.

„A Josip, muž njezin, pravedan, ne htjede je izvrgnuti sramoti, nego naumi da je potajice napusti.“ (Mt 1, 19).

Draga braćo i sestre,

Sveti Josip zauzima posebno mjesto u povijesti spasenja, kako svjedoči sveto Pismo, posebno evanđelisti Matej i Luka. Razmišljajući o njegovoj osobi i životu dvije oznake posebno dolaze do izražaja. Prva se odnosi na biblijski opis Josipa kao pravedna čovjeka, a druga na činjenicu da u biblijskim izvještajima nije zabilježena nijedna njegova riječ, dok su označena brojna njegova djela u korist Svete obitelji Isusa i Marije. Te oznake su važne za sve kršćane, dakle i za svakoga od nas jer smo svi pozvani nasljedovati primjer svetoga Josipa u našem kršćanskom životu.

Josip pravedni: U odlomku evanđelja smo čuli reakciju svetog Josipa nakon što je spoznao da je njegova zaručnica Marija trudna, „prije nego se sastadoše“, to jest prije nego su počeli živjeti zajedno. Upravo u tim dramatičnim trenucima dvoumljenja, evanđelist Matej označava u čemu se sastoji Josipova pravednost: „A Josip, muž njezin, pravedan, ne htjede je izvrgnuti sramoti, nego naumi da je potajice napusti.“ (Mt 1, 19). Sv. Josip nije samo opisan kao poštena osoba, nego kao vjernik koji poznaje i živi po Božjem zakonu i to ne na površan, izvanjski način, već punim srcem. Saznavši da je njegova zaručnica Marija trudna, prema slovu Zakona trebao ju je javno odbaciti. Znajući da bi takav čin za Mariju imao tragične posljedice, jer bi je izložio skandalu i životnoj opasnosti, Josip, koji je svoju zaručnicu iskreno ljubio, mislio se od nje tiho rastati. U tim mu trenucima Bog šalje anđela te mu otkriva da je Marija začela po Duhu Svetome. Josip pravedni, prihvaća bez pogovora tu Božju blagovijest. S vjerom prima tu novu stvarnost te, s punim pouzdanjem u Boga, nadvladavši osobne dvojbe i sumnje, preuzima odgovornost za zaštitu Isusa i Marije. U Josipu se na taj način ispunila riječ proroka Habakuka: „pravednik živi od svoje vjere“ (Hab 2, 4), dakle tvrdnja iz Staroga Zavjeta (prorok Habakuk je živio u VII. stoljeću prije Krista), koju, vjeran Isusovom nauku, citira i u Novom Zavjetu sveti Pavao, na primjer, u poslanici Rimljanima (Rm 1, 17). Vidi i Gal 3, 11; Heb 10, 38).

Sv. Josip nam daje zoran primjer kako i mi moramo biti pravedni: živjeti po Božjem zakonu, kojega je Isus Krist sintetizirao u Zakon ljubavi prema Bogu i prema bližnjemu (usp. Mt 22, 37-39). Deset Božjih zapovijedi nam pomažu, i u pedagoškom smislu, da se iskreno ispitamo primjenjujemo li u svoj osobni i društveni život Božju volju. Kada bi na prvo mjesto postavili Boga, na što nas pozivaju prve tri zapovijedi, koliko bi manje bilo zla u svijetu, nesloga u obitelji, grijeha protiv života od rođenja do prirodne smrti, korupcije, krađa, zavisti, ogovaranja, lažnih optužbi? Koliko bi, pak, bilo više poštovanja bračnih drugova u međusobnoj ljubavi te u rađanju i odgoju djece, briga za bližnje, posebno siromašne i one koji su na rubu društva, nastojanja oko očuvanja okoliša, zajedničkog doma svih ljudi? Molimo zagovor svetog Josipa da i mi postanemo u tom smislu pravedni, da živimo po nauku Isusa Krista, od kršćanske vjere.

Josipova šutnja. U današnjem svijetu u kojem prevladava ideal protagonizma, sveti Josip nam poručuje da treba više raditi a manje govoriti. Sveti je Josip bio djelotvoran, sudjelovao je u odlučujućim trenucima života Svete Obitelji. Kao Marijin suprug pred zakonom, i Isusov

počim, osiguravao je zaštitu, uzdržavanje, rast i odgoj Spasitelja. Sjetimo se samo putovanja u Betlehem s Marijom koja je imala za roditi, i traženja pogodnog smještaja za Svetu Obitelj, odlaska u Jeruzalem prilikom prikazanja u Hramu, bježanja u Egipat, života u toj tuđoj zemlji, povratka iz Egipta i odlaska u Nazaret, uzdržavanja radom i brige oko odgoja Isusa, neizvjesnosti zbog gubitka Djeteta Isusa u hramu, povratka u Nazaret s Isusom koji je pod budnim okom Marije i Josipa „napredovao u mudrosti, rastu i milosti kod Boga i ljudi“ (Lk 2, 52). Ovi nam prizori iz života svetog Josipa pokazuju da je bio aktivan i učinkovit, da je govorio ne riječima nego radom, kao odgovoran i požrtvovani otac obitelji. Obilježen dubokom vjerom, slušao je i slijedio Božju volju.

U šutnji svetoga Josipa možemo otkriti ljepotu svakodnevnog služenja u okviru obitelji, u malim stvarima, koje obilježene ljubavlju postaju velike u ljudskim, ali posebno u Božjim očima. Josipova šutnja je izraz poniznosti i strpljenja, obavljanja dužnosti bez nervoze, vike, svađe, samoopravdanja i posebno, bez traženja slave. U tom nam smislu sveti Josip postaje primjer kao tihi hranitelj i pouzdani čuvar svete Obitelji, marljiv, često u nevidljivom i nedovoljno cijenjenom radu.

Otkriti ljepotu šutnje važno je osobito u naše vrijeme jer smo zasuti raznim zvukovima, informacijama i vijestima koje nam često odvlače pozornost od onoga što je bitno. Priznajmo koliko nam je teško provesti nekoliko sati bez mobitela, a da ne govorimo nekoliko dana! Ipak, potrebni su nam trenuci tišine za unutarnji mir, dolazak k samima k sebi, za susret s Gospodinom i s onima koji su nam bliski, jednom riječju za duhovni rast.

Budući da smo društvena bića, potrebno je i govoriti, naviještati Evanđelje onima koji su blizu i onima koji su daleko. Ali i u takvim trenucima bilo bi dobro slijediti smjernice svetoga Franje Asiškog, koje je često spominjao papa Franjo: „Volim se prisjetiti onoga što je sveti Franjo Asiški govorio svojoj braći: 'Propovijedajte Evanđelje uvijek, a ako je potrebno – i riječima.' Riječi dolaze... ali svjedočanstvo je na prvom mjestu: neka ljudi vide Evanđelje u našim životima, neka (tako) mogu iščitati Evanđelje” (papa Franjo, Govor sudionicima Međunarodnog kongresa o katehezi, 27. rujna 2013.).

Slaveći svetu Misu u Hrvatskom nacionalnom svetištu sv. Josipa u Karlovcu, spontano dolaze na pamet dvije važne činjenice, to jest da je sv. Josip zaštitnik Katoličke Crkve i Hrvatskoga naroda.

Na zasjedanju Hrvatskog sabora 1687. godine, na prijedlog zagrebačkog biskupa Martina Borkovića (1597.-1687.), sveti Josip je jednoglasno izabran za posebnog zaštitnika Kraljevine Hrvatske (*Regni Croatiae*). Bilo je to teško vjersko, društveno i političko razdoblje, obilježeno Velikim bečkim ratom (1683. – 1699.) protiv Osmanskog Carstva, jačanjem habsburškog centralizma te intenzivnom katoličkom obnovom u kojoj je izbor sv. Josipa za zaštitnika imao snažnu poruku preporoda i jačanja duhovnog zajedništva u ratnim vremenima domovine.

Rado se sjećamo i sretne odluke Biskupske konferencije Jugoslavije koja je na zasjedanju u Zagrebu 15. travnja 1987. odlučila da crkva sv. Josipa u Karlovcu-Dubovcu postane Nacionalno svetište svetog Josipa za hrvatske katolike, kako bi se stoljetno štovanje zaručnika Blažene Djevice Marije u narodu produbilo, proširilo i učvrstilo. Zahvaljujem Rektor svetišta mons. Antunu Sente što me je pozvao da predvodim ovu svetu Misu te da skupa s vama molim zagovor svetoga Josipa za domovinu Hrvatsku i za Katoličku crkvu.

Naime, sveti Josip je i zaštitnik Katoličke crkve. Tu je odluku donio papa Pijo IX. (1792.-1878.) dekretom *Quemadmodum Deus* 8. prosinca 1870., (183 godine nakon odluke Hrvatskog sabora!), povjerivši posebnoj zaštiti sv. Josipa Crkvu u teškim vremenima koja su bila obilježena u Italiji otvorenim neprijateljstvom između Crkve i države, prekidom diplomatskih odnosa te dubokom političkom krizom.

Ali sveti Josip je zazivan i u novije vrijeme u procesu obnove Katoličke Crkve. Papa Ivan XXIII je Apostolskim pismom „Le voci” (Glasovi) 19. ožujka 1961. godine službeno povjerio ishod i zaštitu Drugoga ekumenskog vatikanskog koncila svetom Josipu. S obzirom na Drugi vatikanski koncil, mi Hrvati moramo biti ponosni na aktivno sudjelovanje hrvatskih biskupa. Pogodno je ovom prigodom istaći dvije činjenice. Na prijedlog Mostarsko-duvanjskog biskupa Petra Čule (1898.-1985.), sveti papa Ivan XXIII je uredbom (*Decretum Urbis et Orbis*) uvrstio svetog Josipa u dotad jedini Rimski kanon, odmah poslije spomena Blažene Djevice Marije. Bilo je to 13. studenoga 1962., tri dana nakon prijedloga biskupa Čule u koncilskoj dvorani.

Kada se raspravljalo o liturgijskoj reformi, posebno u uvođenju narodnog jezika, šibenski biskup Josip Arnerić je služio, pred koncilskim ocima, svetu Misu na staroslavenskom jeziku 12. studenoga 1962. Za mnoge biskupe je bilo veliko iznenađenje i neočekivano otkriće da su Hrvati, jedini narod u Katoličkoj crkvi zapadne tradicije, imali privilegij slaviti sveta otajstva na materinskom jeziku. Taj je čin doprinio usvajanju mogućnosti da sveta Misa bude slavljena, osim na latinskom, također i na narodnim jezicima.

Spominjanje Drugog ekumenskog Vatikanskog koncila zgodna je prigoda da zahvalimo Trojedinom Bogu za taj veliki dar Katoličkoj crkvi XX. stoljeća, koji i dalje usmjerava njezin hod kroz burna razdoblja suvremenoga svijeta. U Katoličkoj su crkvi održana 21 koncila. Vjernici su dužni prihvatiti njihove odluke, uključujući i one zadnjega, Drugog Vatikanskog koncila, te ih primjenjivati prema slovu i duhu dokumenata. Oni su rezultat nadahnuća Duha Svetoga, dugog promišljanja i rasprava koncilskih Otaca u zajedništvu s Rimskim biskupom i Pastirom sveopće Crkve, jamcem crkvenog jedinstva, a bili su usvojeni s ogromnom većinom glasova. To se odnosi i na nauku o kolegijalitetu biskupskog zbora na čelu s Rimskim prvosvećenikom, o ekumenskom dijalogu, o vjerskoj slobodi, o dijalogu s predstavnicima nekršćanskih religija, o liturgijskoj reformi. Spomenuvši svetu Misu na staroslavenskom jeziku, koja je mons. Arnerić slavio na Drugom Vatikanskom koncilu, treba zahvaliti svima koji su zaslužni za očuvanje te važne staroslavenske, vjerske i kulturne baštine, sastavnice hrvatskog identiteta. Posebno treba spomenuti Staroslavenski institut u Zagrebu, akademsku ustanovu za istraživanje hrvatske glagoljice i glagoljaštva, koja je svojim djelovanjem poznata u domovini i u svijetu, a koji zaslužuje podršku i Crkve i Države. Treba se nadati da će Institut nastaviti svojim djelovanjem, pod svojim poznatim imenom i oznakama, u toj važnoj djelatnosti na dobro crkvene i društvene zajednice.

Obratimo se s pouzdanjem svetom Josipu da preko ljubljenoga Isusa Krista, i snagom Duha Svetoga, uruči naše molitve Bogu Ocu, posebno da ojača našu vjeru kako bi postajali sve više pravedni. Molimo ga potom da blagoslovi Katoličku crkvu i hrvatski narod, kako bi ih Trojediti Bog očuvao u miru i u jedinstvu. Uključimo u naše skrušene molitve i mir u svijetu, posebno u Ukrajini i na Bliskom Istoku. Kao vjerni članovi Katoličke crkve molimo se posebno za zdravlje našega Svetoga Oca pape Lava XIV, kako bi potpuno oporavljen nastavio novim dinamizmom svojom važnu službu na dobro Crkve i svijeta.

Sveti Josipe, vjerni čuvaru Svete Obitelji i Katoličke crkve, moli za nas, moli za hrvatski narod i za sve narode svijeta. Amen.